

Marta POPOWSKA

Związki Edwarda Bogusławskiego z Częstochową

Zdaję sobie sprawę, że wielu spośród nas miało zaszczyt poznać osobiście prof. Edwarda Bogusławskiego ale jest też wielu obecnych na tej sali, którym nie było to dane, dlatego też w swym krótkim wystąpieniu pragnę przedstawić lub przypomnieć Państwu sylwetkę prof. Edwarda Bogusławskiego oraz przybliżyć jego związki z naszą uczelnią oraz miastem.

Profesor Edward Bogusławski urodził się 22 września 1940 roku w Chorzowie. Ukończył Państwową Wyższą Szkołę Muzyczną w Katowicach w zakresie teorii muzyki (1964) oraz kompozycji w klasie Bolesława Szabelskiego (1966). Studia muzyczne uzupełnił w Wiedniu u Romana Haubenstocka-Ramatiego. Już jako student 5. roku, za pozwoleniem władz uczelni, wykładał w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Katowicach a od roku 1983 jako profesor. W latach 1971–1972 był dziekanem Wydziału Wychowania Muzycznego a następnie trzykrotnie dziekanem Wydziału Kompozycji Dyrygentury i Teorii Muzyki tejże uczelni. W roku 1981 objął tam funkcję kierownika Katedry Kompozycji i Teorii Muzyki, którą piastował do roku 1987. Edward Bogusławski był czterokrotnie prorektorem ds. nauczania w Akademii Muzycznej w Katowicach. Niezależnie od pracy w Akademii Muzycznej Profesor współpracował w latach 1971–1984 z Filią Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie, gdzie prowadził zajęcia dydaktyczne na kierunku Wychowanie muzyczne. Z Wyższą Szkołą Pedagogiczną w Częstochowie związał się w 1979 roku, podejmując pracę na kierunku Wychowanie muzyczne, który później przekształcił się w kierunek Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej. W naszej uczelni Profesor prowadził seminarium magisterskie oraz zajęcia dydaktyczne z przedmiotu propedeutyka kompozycji. W 1984 roku z chwilą powołania w ramach ówczesnej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie Zakładu Teorii i Pedagogiki Muzycznej objął funkcję jego kierownika, którą pełnił do dnia swojej śmierci. Na przestrzeni wielu lat swej pracy pedagogicznej Edward Bogusławski doprowadził do dyplomu kilkunastu absolwentów w zakresie kompozycji. Był promotorem i recenzentem ponad 200. prac magisterskich oraz recenzentem 30. postępowań kwalifikacyjnych w przewodach artystycznych I i II stopnia i 11. recenzji dorobku artystyczno-dydaktycznego w postępowaniu o nadanie tytułu profesora nauk muzycznych oraz stanowiska profesora zwy-

czajnego. Sprawował nadzór merytoryczny nad wieloma sesjami naukowymi, sam wygłaszał na nich referaty dotyczące problematyki muzyki XX wieku. Brał udział w pracach zespołu dydaktyczno-naukowego, mającego na celu przygotowanie założeń programowych pomocnych w tworzeniu w uczelniach artystycznych nowych planów studiów, dostosowanych do wymagań współczesnego rozwoju kultury i sztuki. Od 1996 roku, na mocy pisma Ministra Edukacji Naukowej, Profesor otrzymał uprawnienia do opiniowania pomocy naukowych i podręczników do użytku szkolnego w szkołach ogólnokształcących i muzycznych I i II stopnia. Poza pracą dydaktyczną Edward Bogusławski angażował się w działalność stowarzyszeń muzycznych. Dwukrotnie był sekretarzem i przewodniczącym Zarządu Oddziału Związku Kompozytorów Polskich w Katowicach. Był członkiem: Stowarzyszenia Autorów ZAiKS, Towarzystwa im. Karola Szymanowskiego, Sekcji Polskiej Międzynarodowego Towarzystwa Muzyki Współczesnej – SIMC. W latach osiemdziesiątych był członkiem Rady Wyższego Szkolnictwa Artystycznego przy Ministerstwie Kultury i Sztuki, a także Rady Naukowej Śląskiego Instytutu Naukowego w Katowicach.

Jako kompozytor prof. Edward Bogusławski był laureatem czołowych nagród i wyróżnień wielu znaczących międzynarodowych konkursów kompozytorskich. Już jako młody twórca był trzykrotnym laureatem Konkursu Kompozytorskiego im. Artura Malawskiego w Krakowie, gdzie otrzymał w 1966 roku – I nagrodę za utwór *Sygnały na zespół symfoniczny*, w 1970 roku – II nagrodę za *Sinfonia per coro e orchestra* oraz dwa lata później w 1972 roku wyróżnienie za *Capriccioso notturno per orchestra*. W roku 1971 na Międzynarodowej Trybunie Kompozytorów UNESCO w Paryżu zdobył wyróżnienie za *Concerto per oboe, oboe d'amore, corno inglese, musette e orchestra*. W 1975 roku Edward Bogusławski otrzymał I nagrodę na Ogólnopolskim Konkursie Kompozytorskim zorganizowanym z okazji 30. rocznicy wyzwolenia Warszawy za *Ewokację na baryton i orkiestrę*. Dwukrotnie otrzymał trzecie nagrody: na Konkursie Muzyki Oratoryjno-Kantatowej w Katowicach za oratorium *Pieśń o ziemi naszej* oraz na Ogólnopolskim Konkursie Kompozytorskim „Schola Cantorum Gedanensis” za *Dies irae* na chór mieszany, instrumenty perkusyjne i fortepian. Następne lata przyniosły kolejne prestiżowe, tym razem pierwsze nagrody: w 1993 roku na Konkursie Kompozytorskim im. Grażyny Bacewicz w Warszawie za *Trio fortepianowe*; w 1995 roku na Międzynarodowym Konkursie Kompozytorskim w Castelfidardo we Włoszech za *Studi per fisharmonica*; w 1996 roku na Międzynarodowym Konkursie Kompozytorskim im. Feliksa Nowowiejskiego w Warszawie za *Pater noster* na chór mieszany oraz na Międzynarodowym Konkursie Kompozytorskim w Krakowie za *Concerto per organo e orchestra*. W 1997 roku Profesor otrzymał II nagrodę na Ogólnopolskim Konkursie Kompozytorskim im. Karola Szymanowskiego w Warszawie za *Musica per archi* a w 2002 roku I nagrodę na Międzynarodowym Konkursie Kompozytorskim w Saarlouis w Niemczech za *Lamento per soprano, oboe e organo*.

Dzieła Edwarda Bogusławskiego wykonywane były przez najwybitniejsze polskie oraz zagraniczne orkiestry i zespoły instrumentalne m.in.: przez Filharmonię Narodową, radiowe orkiestry z Kolonii i Berlina, z udziałem znakomitych dyrygentów i solistów. Na estradach krajowych prezentowano je podczas Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Współczesnej „Warszawska Jesień”, „Poznańska Wiosna Muzyczna”, „Śląskie Dni Muzyki Współczesnej”. Za granicą poza Niemcami zostały wykonane m.in. w Anglii, Belgii, Holandii, Francji, Portugalii i w Stanach Zjednoczonych.

Dzieła Edwarda Bogusławskiego wielokrotnie były prezentowane w Częstochowie. W katalogu kompozytorskim znalazły się także utwory dedykowane artystom – pracownikom naszego Instytutu Muzyki, a także pisane na specjalne zamówienia instytucji działających na terenie miasta, w tym również dedykowane naszej uczelni. Wymienić należy: Utwór *Gaude Mater Polonia*, kompozycja ta powstała na zamówienie Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie z okazji XX-lecia uczelni. Prawykonanie tego dzieła miało miejsce 1 maja 1991 roku podczas Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Sakralnej „Gaude Mater”. Wykonawcami byli: Henryka Januszewska – sopran, Chór WSP w Częstochowie oraz Orkiestra Filharmonii Częstochowskiej pod dyрекcją Jerzego Koska. Na kolejny jubileusz XXV-lecia WSP w roku 1994 powstała *Oda na głos recytujący, chór mieszany i orkiestrę symfoniczną*. Jej tekst oparł kompozytor na *Odzie do młodości* Adama Mickiewicza. Prawykonanie tego utworu odbyło się dopiero 31 stycznia 2003 roku w Filharmonii Śląskiej podczas koncertu *Karol Stryja in memoriam*. Wykonawcami byli Antoni Gryzik – recytacja, Chór i Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Śląskiej, dyrygował Mirosław Jacek Błaszczuk. W tym samym 1994 roku Profesor skomponował *Solo per pianoforte* dedykowane Gabrieli Szendzielorz, ówczesnej adiunkt Instytutu Muzyki Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie, która dokonała prawykonania dzieła 18 października 1994 roku w Sali Towarzystwa Muzycznego w Częstochowie. Kolejne kompozycje to *Psalmy Dawida* powstałe pod koniec lat dziewięćdziesiątych minionego stulecia: Psalm III *Błogosławcie Panu*, IV *Prośba* oraz VIII *Chwała Stwórcy* miały swoje prawykonanie 3 maja 2001 roku w Kościele św. Jakuba Apostoła w Częstochowie, podczas XI Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Sakralnej „Gaude Mater”. Ich wykonawcą był Zespół Śpiewaków Miasta Katowice „Camerata Silesia” pod dyрекcją Anny Szostak. W 1999 roku na zamówienie Dyrekcji Ośrodka Promocji Kultury „Gaude Mater” w Częstochowie zostały skomponowane *Pieśni pielgrzymów na sopran, baryton, głos recytujący, chór mieszany i orkiestrę*. Prawykonanie tego dzieła miało miejsce 6 maja 2000 roku w Bazylice Jasnogórskiej podczas X Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Sakralnej „Gaude Mater”. Wykonawcami byli: Dorota Radomska – sopran, Bogdan Makal – baryton, Wiktor Zborowski – recytacja, Chór Kameralny Politechniki Częstochowskiej „Collegium Cantorum”, Chór Polskiego Radia w Krakowie, Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Częstochowskiej.

Dyrygował Jerzy Swoboda. 13 marca 2002 roku w Instytucie Muzyki Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie odbyło się prawykonanie *Preludiów dziecięcych na dwa fortepiany*, w wykonaniu pracowników Instytutu Muzyki: Macieja Zagórskiego oraz Grzegorza Biegasa. Ostatnią kompozycją był utwór *Supplement for accordion* z roku 2002, dedykowany Ewie Grabowskiej, adiunkt Instytutu Muzyki Akademii im. J. Długosza w Częstochowie, która dokonała jego prawykonania 4 maja 2004 roku w Auli Zespołu Szkół Muzycznych w Częstochowie. Niektóre dzieła Edwarda Bogusławskiego zostały wydane przez Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie. Są to: *Miniatury na akordeon zeszyt I i II* – opublikowane w roku 1993 oraz wcześniej wymienione *Preludia dziecięce na dwa fortepiany*, które zostały wydane w 2003 roku.

Edward Bogusławski za swoją działalność artystyczną i pracę dydaktyczną był wielokrotnie uhonorowany Nagrodą Ministra Kultury i Sztuki. Natomiast w roku 1985 otrzymał Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski a 2000 roku Medal Komisji Edukacji Narodowej. Wiele razy był również nagradzany Nagrodą Rektora zarówno Akademii Muzycznej w Katowicach jak i w naszej uczelni¹.

Profesor zmarł nagle – 24 maja 2003 roku w Katowicach. Jego śmierć to niepowetowana strata dla całego środowiska akademickiego. Odszedł od nas świetny kompozytor, nauczyciel, człowiek wielkiej Kultury. Był dla nas autorytetem i przyjacielem. Mieliśmy zaszczyt Go poznać.

¹ Na podstawie materiałów zgromadzonych przez Annę Stachurę-Bogusławską.